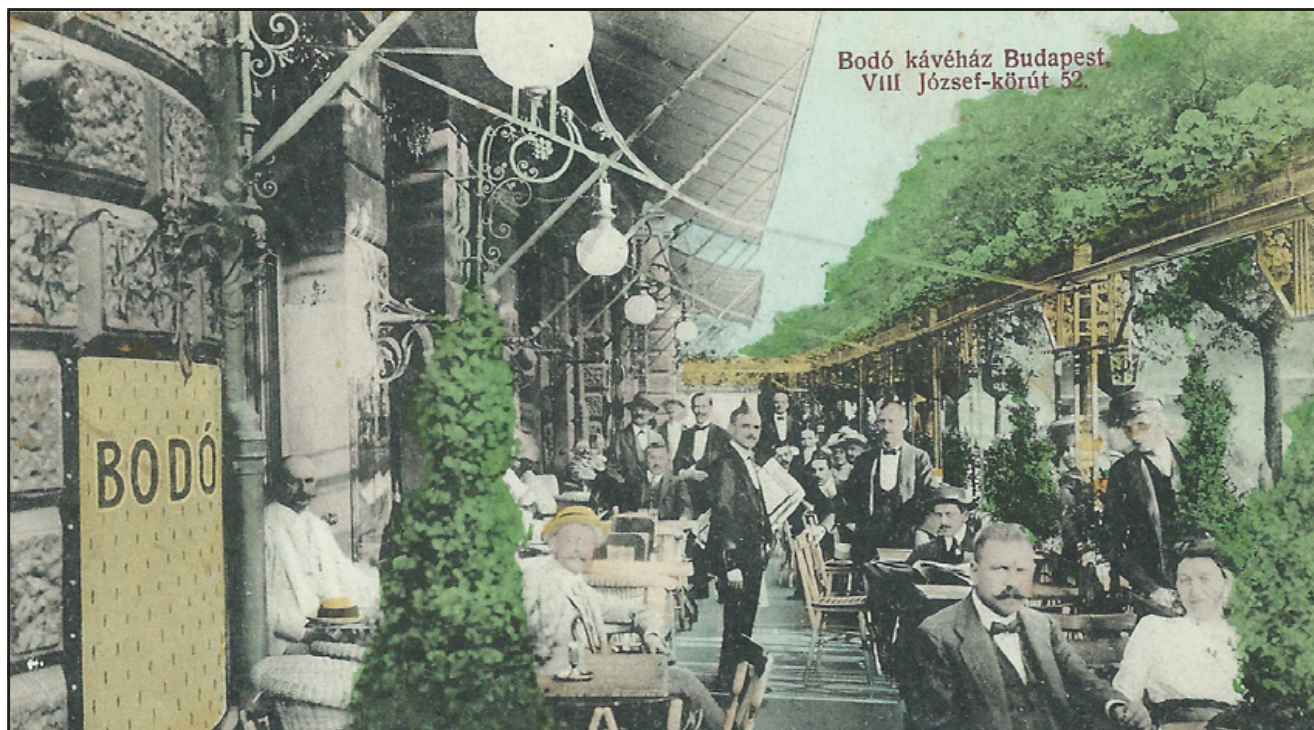


# Lesújtó hírek a Bodóról

Szántó András

A legendás nagykörúti Bodó kávéház felett háromnegyed évszázada kondították meg először a vészharangot. Az 1930-as évek elején kezdődő agónia aztán eltartott még néhány évig, de a közönség '33-ban, majd '35-ben újabb és újabb bizonyítékaival szembesült annak a közismert igazságnak, hogy ami elromlott, az nem mindig javítható. Az a ponyvarendszer sem, amelyet már régen nem használtak az üzlet körüli járdák vendégeinek nap s eső elleni védelmére. Csőd közben a kényeztető gondoskodás nem természetes reflexe már a kávésnak (se). Így aztán az, ami Havas Gyula úrral történt nem lehetett több, mint elkésett figyelmeztetés. De nagyot szólt!



A Bodó kávéház körüti terasza (képeslap, 1910)

A Nagykörút „második lelegegásabb kávéházát” Bodó Adolf alapította 1894-ben a 32-esek tere sarkán (az első lelegegásabbnak akkoriban is a New Yorkot mondták). Tőle fia, ifj. Bodó Adolf vette át az üzletet, akit később az ipartestület elnökévé is megválasztottak.

Elegáns berendezése mellett a négy profi, Seifert gyártmányú biliárdasztaláról is híres volt, ezek a Baross utcai oldalt szinte teljesen elfoglalták. A márványasztalok körül a körüti oldalon főként katonatisztek tanyáztak – a közeli Mária Terézia laktnyábol és a Ludovikából a „legjobb” helyre szerettek járni.

## Ponyva a járdák felett

Jobb időben, tavasztól ősziig a körüti oldalon széles terasz is várta a vendégeket, épített párkánnyal, azon virágos ládákkal. A Baross utcai oldalon is próbálkozott

Bodó úr a terasszal, de a keskeny járda és a nagy gyalogosforgalom miatt ide csak napvédő ponyvákat feszített ki, asztalok ezen a fronton nem fértek el.

Nagy volt itt kívül-belül a nyüzsgés. Krúdy írja az „Asszonyságok díja” című regényében: „...sorhajártunk néhány kávéházat és most nem undorodtam ... a Bodó pezsgőző, égetett mandulát rágicsáló józsefvárosi hölgyeitől, akik miatt rendszerint véres verekedés szokott lenni éjfél tájban, miután ezeknek a kávéházi hölgyeknek régi szokásuk ugratni a férfiakat, pezsgős pohárral idegen asztalhoz inteni, felhevülni és hevíteni jámbor idegeneket, akik végül is kénytelenek elhinni, hogy nem erényes polgárasszonyok és polgárlányok kihívó tekintetűek voltak áldozatai, hanem kalandszomjas nagyvilági hölgyek kiválasztottjai. Amíg a verekedőket szétválasztják, a zenekar (Babári személyes vezetése mellett)

elfárad, a becsípett apák szedelőzködnek, mamák fehérharisnyás lábaikban érezni kezdik a tegnapi nagymosást, a kisasszonyok felsóhajtának, mintha egy tündérvilágtól búcsúznának, midőn jóéjszaka mond nekik az ajtó mellett ácsorgó kucséber...”

## A dicsőség négy évtizede

A hely már akkor is megmutatta a Józsefváros jellemző jegyeit, bár az előkelő környezet talán még fékezte a nagy verekedőket. Babári primás csak egy évig játszott a vendégeknek, előtte Kiss Jancsi, utána Sovánka Nándor hirdette magát úgy, hogy a Bodóban muzsikál. A 20-as évek végén pedig a Rajkó zenekar négy nyelvű reklámlapjai jeleztek, hogy a zenekar hangversenyeket ad itt.

A Bodó a katonák mellett természetesen a környék polgárait is vonzotta, akik a lármás tisztoktól elkülönülve éltek békés kávéházi életüket, vagy éppen kiélték mű-



Kiss Jancsi reklámlapja a Bodó kávéházzal (képeslap, 1900)

vészi hajlamaikat. Egy relikvia a gyűjteményemben levelezőlapra készített akvarell, mely a hátlap ceruzás írása szerint „Pityu bácsi, a mindig szomorú főpincér” alakját ábrázolja – az ismeretlen művész szerintem igaz tehetségéről árulkodva.

Pityu bácsi főpincér  
(kézzel festett levelezőlap, 1900 körül)



A másik érdekes emlékem egy versike, amit doktor Révész ügyvéd és költő írt itt, valamelyik márványasztalnál Abbáziában nyaraló feleségének (Ganz Margitnak). Révész Tivadar (1870–1945) Székesfehérváron született, és a jogi egyetem elvég-

A Rajkó zenekar a Bodóban  
(képeslap, 1930 körül)



zése után a fővárosban telepedett le. A fehérvári és budapesti lapokban jelentek meg versei, 1896-ban a Szabad Szó című lap helyettes szerkesztője volt. Költeményeivel nem vonult be a magyar irodalomtörténetbe. A Kerepesi temetőben lévő



Sovánka Nándor a Bodóban muzsikál (képeslap, 1909)

sírján olvasható – először Debrecenben, 1914-ben megjelent – sírverse: A temető mellett / Vonat robog el. / Itt rohan az élet, / Ott már vesztegel. // A temető elől / Hasztalan szalad: / A végső stáció / Mégis ez marad.

Akkoriban is csak kevés kávé engedhete meg magának, hogy saját levelezőlapot készíttessen, amelyet a vendégek ingyen használhattak. Ez természetesen a kávéháznak is reklámot jelentett, mivel a vendégek saját pénzükért küldték el postán az ismerőseiknek.

### Végjáték vasrúddal

A legendás üzlet haldoklása a harmincas évekkel kezdődött: hetvenöt éve már hátrahagyottan mutatkoztak az agónia jelei. 1933-ban végül el is árverezik az üzletet. Bár néhány évre Bodóékat hozza vissza majd az akkori üzemeltető csődje, hogy aztán az ő fejükre is visszahulljon a dicsőség korszakának rozsdásodó emléke, a mázsás vasrúd.

Volt a kávéháznak egy igen érdekes törzsvendége is, akivel hosszú lábadozással járó baleset történt a Bodó járdáján. *Havas Gyula* úr az első világháborúban megrokkant huszárcapitánya a baleset idején, 1935 márciusában már biztosítási ügynökként dolgozott. Ez nem lehetett túl jövedelmező, mert Havas úr a közeli Sárkány u. 7. (ma társasház van a helyén) földszintes házának udvarán működtetett egy úgynevezett aszfalt-tehenészetet is. Mindkét foglalkozásából igen csekély jövedelme lehetett azonban, mivel az őt képviselő ügyvéd (*Dr. Pesti Lipót*) ezt

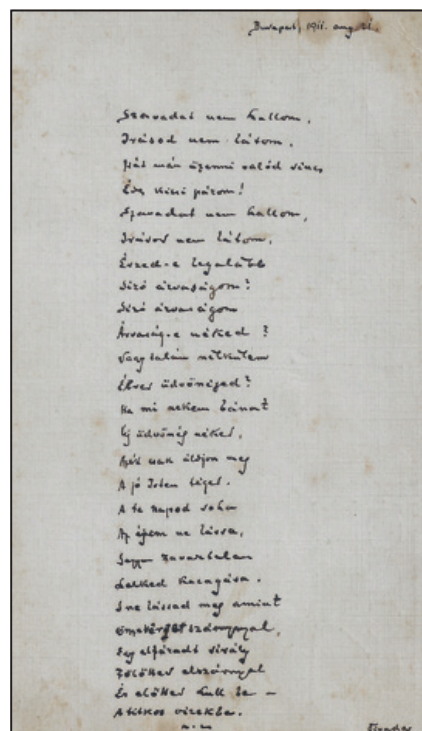


Pérelly Imre rajza a boltcímerről 1923

írta a peren kívüli megegyezést sürgető levelében: „*Minthogy ügyfelem szegény ember, teljesen vagyontalan és még a legszükségesebb napi kiadások teljesítésére is képtelen, ezért az ügyet rövidesen dűlőre kell vinnem*”.

Hogy mi is történt pontosan, azt a periratokból tudjuk: Havas Gyula úr 1935. március 19-én reggel elindult otthonából a Rókus kórházba, ahol lábtörést szenvedett feleségét akarta meglátogatni (9 éves fiúgyermekük iskolában volt). A Baross utca elején, a Bodó kávéház mellett elhaladva a házról egy hatalmas vasrúd esett le: a kávéház régen nem használt nap- és esővédő ponyvájának egyik elrozsdásodott vasrúdja, amit ügyetlenül egy kötél rögzítettek. A kötél elszakadván, Havas úr fején és vállán jelentős sérüléseket szenvedett. Az eszméletét veszített urat a mentők a Rókus kórházba szállították. Az orvosok szerint súlyos agyrázkódást, bal szemén sérülést, felsőállkapocs-repedést és kulcsonttörést szenvedett. A kórházi ápolás hosszadalmasnak ígérkezett. A baleset szemtanúi voltak: *Félix Júlianna* 34 éves hajadon újságárus (lakik: VIII. ker. Szigetváry utca 20. I. emelet 4. sz.) és *Budai Márton* hordár (lakik: Pesterzsébet, Török Flóris utca 140 sz.).

Az ügyvéd által kezdeményezett eljárás a háztulajdonos *Schubert Frigyes* műépítész ellen indult, de IV. rendű alperesként Bodó Adolf, a kávéház tulajdonos-bérlője is érintve volt mint a hanyagságával kárt okozó fél. Mivel az alperesek nem reagáltak a megegyezési kezdeményezésre, Havas úr peres úton tetemes összegeket követelt kártérítés címén, például a „*nem megfelelő*



Bodó-levelezőlap kézzel írt verssel (levelezőlap, 1911)

*kórházi ellátás pótlására vendéglőből rendelt ételért, a tehenészetben pót-munkások foglalkoztatásáért, a biztosítási jövedelem kiesésének pótlásáért, a későbbi csökkent munkaképesség pótlásáért*” stb.

A Mai Nap 1933. október 5-i beszámolója szerint aznap délután árverezték el az üzletet. Ekkor már egy részvénytársaság volt a tulajdonos, amely társaság nem fizetett ki a Weiler-cégnek 1000 pengőt a vásárolt alpakka edényekért, s a kereskedő küldte a Bodó kávéházba *Schweinitzer Brúnó* végrehajtót, aki az akciót 5-én délutánra tűzte ki. S a kávéház ekkor s így került ismét ifj. Bodó Adolf tulajdonába, aki valamikor a harmincas évek végén fejezte be kísérleteit híres örökségével.

Helyén a háború után raktár, hentesbolt, Vidám néven presszó volt, ma pedig egy igen köznapi McDonald's üzemel ott. ●

Az illusztrációk forrása a szerző gyűjteménye